

МОЛОДЬ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА В БОРОТЬБІ ПРОТИ РУСИФІКАЦІЇ

The Youth of Dnipropetrovsk in A Fight Against Russification

Sučasnist – 1971

СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНА БІБЛІОТЕКА
ч. 8 (27)

Документи ч. 6

МОЛОДЬ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА В БОРОТЬБІ ПРОТИ РУСИФІКАЦІЇ

СУЧАСНІСТЬ
1971

ПЕРЕДМОВА

У журналі «Сучасність» за лютий 1969 року був надрукований документ з України п. н. «Лист творчої молоді Дніпропетровська» до голови Ради міністрів УРСР В.В. Щербицького, секретаря ЦК КП України Ф.Д. Овчаренка і секретаря Спілки письменників України Д.В. Павличка. Лист, як багато інших документів захаявної літератури, поширювався між населенням України і дістався за кордон. Автори документу, що його підписали близько триста осіб, розкривали жахливий тиск сучасної російської шовіністичної бюрократії на українську мову, культуру, на українську людину взагалі. Вони назвали понад тридцять прикладів брутальних насильств російських шовіністів і їхніх українських вислужників у Дніпропетровську.

Лист українських патріотів викликав скажені цькування з боку тих, по кому він бив. Восени 1969 року органи КДБ арештували трьох молодих українців: поета Івана Сокульського, студента Миколу Кульчинського і асистента металургійного інституту Віктора Савченка. Сокульському закидали авторство «Листа творчої молоді Дніпропетровська», а Кульчинському і Савченкові – поширення захаявної літератури. У січні 1970 року відбувся процес, у результаті якого Сокульського засудили на чотири з половиною роки позбавлення волі в концентраційних таборах суворого режиму, Кульчинського на два з половиною роки концентраційних таборів загального режиму, а Савченка на два роки позбавлення волі умовно з випробувальним строком на три роки. Підсудних засудили незалежно від того, що в «Листі творчої молоді» критика русифікаційної політики на Україні висловлена була з комуністичних, ленінських позицій. Зрештою, вислід процесу був передрішений нагінкою, що її проти підсудних, а точніше – проти українського народу і його прагнень бути господарем на своїй землі, повела місцева дніпропетровська преса.

Згадана нагінка є вимовним документом для пізнання сучасної політики російських комуністів у відношенні до неросійських народів, і з нею варто познайомитися українцям дома і за кордоном. З цією метою ми вирішили передрукувати три статті з трьох дніпропетровських газет: «Зорі» (від 7 лютого 1970), що є офіційним Дніпропетровського обласного комітету КП України, з «Прапора юности» (8 лютого 1970), що є органом обласного комітету комсомолу, та переклад на українську мову статті цієї самої дати з російськомовної «Днепровской правды», яка також є органом того ж обласного комітету КПУ. Для повноти картини передруковуємо тут також з «Сучасности» повний текст «Листа творчої молоді Дніпропетровська».

У зв'язку з статтями згаданих дніпропетровських газет та нагінкою на українських патріотів треба звернути увагу на наступні справи:

1. Нападаючи на підсудних, російські шовіністи і місцеві українські перевертні не були спроможні спростувати наведених у «Листі» фактів і репресій, стосованих до українців: звільнення з праці й викидання з партії за найменші вияви любови до української мови, культури, історичної спадщини, нищення пам'яток історії українського народу, організація нагінки на українців під гаслом боротьби проти т. зв. українського буржуазного націоналізму і т. п. Автори тих статей також не зуміли заперечити фактів морального розкладу партійних бюрократів, приклади чого численно наведені в «Листі».

2. Там, де автори статей намагаються заперечити обвинувачення, висловлені в «Листі», зокрема в галузі русифікації шкільництва Дніпропетровської області, виходять наверх суперечності, недовомовлювання або пряма неправда. «Зоря» пише, що в Дніпропетровській області є 1 529 шкіл, а «Прапор юности», що 1 502 школи. Обидві газети пишуть, що в 1 255 школах, що творить 82 відсотки, навчання ведеться українською мовою, але не кажуть, про які школи йдеться. Відомо, що це школи найнижчого ступеня, тоді як у високих

школах Дніпропетровщини навчання відбувається російською мовою. Зрозуміло, що школи нижчого ступеня мають по кількості або навіть і кількадесят учнів, а в університетах і технікумах є тисячі й десятки тисяч студентів. Але в радянській статистиці кожна школа рахується як одна одиниця. Цей нехитрий обман радянської статистики виходить наверх коли в «Зорі» читаємо, що «половина з півмільйонного загону школярів (251 тисяча) засвоює основи знань українською мовою». Чому тільки половина, коли українських шкіл є аж 82 відсотки?

Цікаве також, що згадані газети навіть не пробують заперечувати, що навчання у високих школах України ведеться російською мовою, і пояснюють це зовсім цинічним способом. «Зоря» пише: «У вузах викладання провадиться російською мовою, бо студентські колективи надто багатонаціональні (в держуніверситеті, наприклад, вчать представники 22 національностей). Але ж при чому тут, «русифікація», яка на кожному кроці ввижається Сокульському і його однодумцям?». На це можна відповісти, що оскільки УРСР є справді «суверенна республіка», а українці в ній творять понад 76 відсотків населення, то меншості, що в Україні живуть, повинні вчитися в університетах з українською мовою навчання, а не мовою російською, бо це мова тільки 17 відсотків населення в Україні. Немає ж у світі іншої країни, в якій панівною була б мова не народу-господаря. Правда, важко сьогодні вважати українців господарями на їхній власній землі.

«Днепровская правда» пробує на свій лад відкинути обвинувачення в русифікації України і пише, що за час радянської влади на Україні вийшло українською мовою 24 860 книжок з окремими назвами. Але ця газета зовсім мовчить про те, скільки за той час надруковано в Україні книжок російською мовою. Коли поглянути на видання п. н. «Народное хозяйство СССР в 1968 г.», то можна дізнатися, що в 1960 році з усіх 7 889 нових книг, публікованих в Україні, українською мовою появилось 3 844, у 1965 році на усіх 7 261 українських було 2 998, а в 1968 році на усіх 7 615 українських було 2 944!

3. У дніпропетровських атаках на українців характеристичне ще одне явище. У них оживають дві ганебні лінії російської політики в Україні: твердження про те, що, як пише «Зоря», «російська мова стала другою рідною мовою для всіх народів Країни Рад» (отже не тільки мовою міжнаціонального порозуміння між народами СРСР), та величання росіян «великим російським народом». Так почали називати росіян під час найбільшого шалу чисток і погромів у 1930-их роках, що обійшлися Україні мільйонами жертв, а щодо «другої рідної мови», то це в Україні теза ганебної пам'яті Івана Кравцева і академіка Івана Білодіда, доктора Валентина Маланчука та їм подібних. Вони підхопили цю шовіністичну вихватку від самого Хрущова і пам'ятного 22 з'їзду КПРС у 1961 році, коли проклямувалася т. зв. політика злиття націй. Під тиском обурення й опору, що їх ця шовіністична провокація викликала в неросійських народів, її заховали тимчасово до архіву, але, як показує сучасна дійсність в Україні й у цілому СРСР, її зовсім не зреклася.

4. Атаки дніпропетровських газет на українців розкривають не тільки ненависть російської і малоросійської шовіністичної реакції до українського народу, але також їхній страх перед ним. Бо коли порівняти кількосторінковий «Лист творчої молоді Дніпропетровська» з колосальним апаратом фізичної сили партії, з усіма засобами її масової пропаганди і терору, то цей «Лист», за яким стояла група української молоді, це ніби незначна подія. Чому отже такий переполох?

5. Вкінці треба завважити ще й те, що сучасна нова хвиля російської імперіалістичної реакції породила в Україні нові сили самооборони і що на першому її фронті є передусім українська молодь. Одним з доказів цього є власне «Лист творчої молоді Дніпропетровська».

Видавництво «Сучасність»

ЛИСТ ТВОРЧОЇ МОЛОДІ ДНІПРОПЕТРОВСЬКА¹

*Голові Ради міністрів Української РСР Щербицькому В. В.,
Кандидатові в члени політбюро ЦК КП України Овчаренкові Ф. Д.,
Секретареві Спілки письменників України Дмитрові Павличку.*

Звертаємо Вашу увагу комуністів, керівників та громадських діячів нашої суверенної держави – Української РСР, однієї з держав-засновниць ООН, на той погромницький шабаш, що ось уже кілька місяців триває на Дніпропетровщині, на дике й безглузде переслідування чесних і відданих справі побудови комунізму українських громадян. Ця кампанія є настільки безпардонною і безпринципною, що перед нею бліднуть найдикіші витівки відомих усьому світові китайських хунвейбінів.

Численну групу громадян оббріхано на всіх офіційних і неофіційних заходах обкому, райкомів і парткомів, щоразу перекручуючи їхні «чуждые народу взгляды» і непомірно перебільшуючи, як кому заманеться, факти, про які мовитиметься нижче. Їх цьковано в обласній пресі й радіо, у такий спосіб створюючи видимість «общественного мнения» за класичним зразком щедринського «градоначальника города Глупова».

Найбільшій брутальності сягнула так звана д н і п р о п е т р о в с ь к а к а м п а н і я у зв'язку з появою нового роману нашого земляка Олесь Гончара «Собор».

Спочатку обласні газети «Зоря» й «Прапор юності», марганецька міська газета виступили зі схвальними рецензіями на цей твір. А вже через місяць на одній із нарад, де були присутніми секретарі низових партій-

¹ Лист поширений у відписах на Україні. Один такий відпис отримала наша редакція. Правопис оригіналу збережений. Передрук дозволений тільки за виразним поданням джерела.

них організацій Дніпропетровщини, відповідальні працівники преси, секретар обкому КП України т. Ватченко затаврував ганьбою всі ці рецензії й дав команду пресі довести читачам, що «рабочий .клас Днепропетровщини не принимает «Собора». Відразу ж газети області зарясніли, як май грушами, «мнєнями рабочих о «Соборе».

Так, лише «Зоря» протягом двох тижнів «організувала» три брутальні й безпорадні «рецензії», про що засвідчує їхня чотиристарядкова лайка.

Редакція «Зорі» одержувала листи-відгуки, листи-протести робітників і трудової інтелігенції проти обпльовування автора «Собора». Ті листи редактор П. Орлик і завідуючий відділом листів газети Я. Новак «строжайше» тримали в секреті й, з'ясувавши місце роботи й адресу відправника, доповідали в обком і КДБ.

Обкомом КП України було заборонено вшанування 50-річчя письменника на історико-філологічному факультеті Дніпропетровського університету, в міській бібліотеці, хоча цьому передували численні оголошення. Ще згодом деканом згаданого факультету т. Павловим було заборонено навіть обговорення роману «Собор», що його збиралися провести історики. Всіх, хто в будь-якій мірі й формі висловлював незгоду з кампанійщиною чи бодай випадково «взяв не ту ноту», якої вона вимагала, – всіх суворо карали. Недарма ж завідуючий ідеологічним відділом обкому т. Васильєв заявив на семінарі працівників області: «Роман «Собор» – это такой коловорот, вокруг которого группируется все идейно вредное, враждебное нашей действительности» (!).

І ось виключено з партії й увільнено з роботи працівника відділу пропаганди і агітації газети «Зоря», одного з найстаріших журналістів нашого міста, С.Ю. Шийніна за написання позитивної рецензії.

Виключено з партії працівника відділу культури газети «Зоря» М.Т. Скорика за те, що запропонував сфабриковану «статтю» напів письмєнного робітника Г. Дігтяренка і Ко («Я бачу життя не таким», «Зоря» від 6.1.68 року) на редакційну дошку «Тяп-ляп».

Виключено з комсомолу і увільнено з роботи талановитого журналіста В. Зарембу за те, що мав сміливість дати відсіч авторові наклепницької статті на «Собор» лейтенантові КДБ, завідуючому відділом інформації газети «Зоря» О.З. Кириленкові («Не собори – люди!», «Прапор юності» від, 7.6.68 р.).

Звільнено з роботи без будь-яких підстав працівника відділу сільського господарства газети «Зоря» Опанасенка.

Виключено з партії й увільнено з роботи талановитого режисера Дніпропетровського українського театру ім. Т.Г. Шевченка Риму Степаненку за постановку п'єси М. Стельмаха «Кум королю».

Сувору догану з попередженням «вліпили» комуністові, вчителєві 64-ої вечірньої школи Г. Прокопенкові (наполягав на опублікованні статті – відповіді обрїхувачам «Собору» й «філософові» І. Морозу).

Звільнено з роботи відповідального секретаря Дніпропетровського відділення Українського театрального товариства С. Левенця.

Звільнено з роботи в Дніпропетровському видавництві «Промінь» відомого письменника В. Чемериса.

Звільнено з роботи в Придніпровській багатотиражці молодого поета І. Сокульського.

Велику «накачку» по партійній лінії мав редактор названої багатотиражки М. Дубінін за опублікування позитивного відгуку робітників Д. Семеняка і Б. Уніята на «Собор» («Енергетик» від 10 квітня 1968 р.).

Звільнено з роботи (вже в котрий раз) поета В. Сіренка. Переслідування його (вигнання з партії й роботи) тривають вже кілька років. Саме з того часу, як товариш почав писати українською мовою.

Партійну догану одержав у гарячці кампанійщини працівник видавництва «Промінь» письменник В. Карапиш.

І список цей, мабуть, можна продовжити!

Звичайний собі вечір поезії в Придніпровському палаці культури, (яких, за висловом працівників палацу, тут було багато) в божевільному маніяцтві кампанійщини підносився ледь не до рівня «контрреволюційної вилазки». Бо як же розуміти тоді те, що на всіх заходах обкому партії, а також на звітно-виборній конференції філії Спїлки цей безневинний вечір поезії з найбезглуздішими ярликами ставав тим опудалом-мішенню, на яку повинна була б спрямовуватися «борьба с идеологическими диверсиями».

Учасниками вечора і його організаторами пильно зацікавилися детективи органів безпеки, багато з них було викликано на анекдотичні допити, де застосовувались залякування та шантажування ні в чому неповинних людей.

На всіх спілчанських та інших зібраннях постійно «товчуть» (засуджують за «український буржуазний націоналізм») талановитих поетів М. Чхана, В. Коржа і згаданого В. Чемериса. Як правило, така «накачка» супроводжується відвідами КДБ.

Децю пізніше різними методами було покарано цілу фалангу української творчої молоді, як правило літераторів, Генадія та Олєся Завгородніх, О. Овчаренка, В. Семененка, П. Вакаренка, названого вже І. Сокульського, М. Романушка, О. Водолажченка, Г. Маловина та багатьох інших. І знову за той же фантастичний, видуманий в будинку на в. Короленка, «український буржуазний націоналізм», а насправді за будь-яке занепокоєння долею української мови та української культури в шалено русифікованому Дніпропетровську.

Думається: чому так залюбки, ніби раз плюнути, розправляються із принциповими людьми – виключа-

ють із партії, виганяють із вузів та з роботи? Може вони злочинці якісь? Аби ж то! Справжні злочинці живуть собі й не горюють.

Нещодавно колишній перший секретар обкому комсомолу комуніст А. Гордієнко й перший секретар міськкому комсомолу комуніст Г. Дружинин на скаженій швидкості мчали після «увеселительной пьянки» й убили в Новомосковську людину. Гадаєте їх посадили за ґрати? .. Перший з них – нині інженер заводу ім. Лібкнехта в Дніпропетровську, другий – інженер заводу ім. Бабушкіна. Обидва лишилися в лавах партії, жодна газета не написала про тих «ответственных» розбишак!

І ще приклад. Комуністи, працівники газети «Зоря» П. Каракаш та І. Островський украли в редакції 25 тисяч карбованців державних грошей. П. Каракаш «заправляв» відповідальним секретарем і розмічав РАТАУські матеріали дружкові І. Островському. Коли казнокрадів було викрито, вони поплавилися за нечуванний злочин лише доганами по партійній лінії й були дещо понижені в посадах і... продовжують працювати в журналістиці. П. Каракаш – зав. відділом промисловости в «Зорі», а Островський – у промисловому відділі обл. радіо.

Як бачимо, вбивцям і гендлярям – духовним покидькам є місце в партії, а чесних і принципових комуністів геть викидають із партії й з роботи, аби спокійніше було й надалі гендлювати, пиячити і знущатися над партійними нормами й радянськими законами.

Не так давно громадськість Дніпропетровського держуніверситету ім. 300-річчя возз'єднання України з Росією була обурена антикомуністичною поведінкою тодішнього декана історико-філологічного факультету В. Власенка. Цей «педагог» намагався перетворити факультет на приватний гарем – систематично розбещував своїх вихованок-студенток (в такий спосіб навчав моралі покоління, якому жити при комунізмі).

Приблизно тоді ж студентам стало відомо і про ганебний вчинок викладача згаданого факультету І. Луценка. Користуючись своїм становищем керівника дипломної роботи, він намагався звалтувати студентку-дипломантку.

Гадаєте, довелось розпрощатись цим «вихователям» із педагогічною практикою? Але ж ні. Таким людям є місце серед педагогів! Для Власенка це спричинилося лише до пониження його в посаді до завідуючого кафедрою, Луценка позбавили зайвого «тягаря» громадського навантаження, люб'язно усунувши його від керівництва літературною студією. То, може, проституція та зловживання в її ім'я службовим становищем не вважається в нас антирадянською поведінкою? Чи цей «грешок» легко прощається їм, як гонорар за політичну безпринципність, за відсутність «вредных мыслей» у їхніх вчених головах? Як би там не було, в усіх випадках можна бути певним – такі люди підтримають будь-яку кампанійщину, якщо тільки перевага на її боці, навіть не задумавшись, чи узгоджується вона з курсом партії, з радянськими законами.

В зв'язку з кампанією облпльовування «Собору» пожвавили «виховну» роботу місцеві кадебісти й знову поповзла ними ж пушена чутка про «націоналістическую опасность». Смішно навіть говорити, що ця «націоналістическая опасность» з'явилась саме в Дніпропетровську, де на незалежні мільйонне місто немає жодного українського дитячого садка чи ясел, жодної повністю української школи, жодного вузу чи технікуму з викладанням українською мовою.

Невже обком комуністичної партії України не повинен стурбуватися украй ненормальним, антиленінським і антимарксистським станом рідної української мови в Дніпропетровську. Не правильніше було б зловбу й «старання» спрямувати не на чесних комуністів і комсомольців, а на ці страхітливі порушення ленінської національної політики, коли українські робітники майже не знають своєї рідної мови, рідної культури, бо змушені все своє життя перемелюватися в надійних, як і 50 років тому, жорнах русифікації.

Невже є ворогами ті чесні громадяни Української РСР, що збагнули цю трагедію свого народу й не хочуть цуратися рідної мови, не хочуть цуратися себе, з приводу чого великий росіянин, письменник В. Солоухін казав: «Если бы родился украинцем, я ни за что не хотел бы быть русским?»

Невже радянський патріотизм нинішнього українця не включає в себе національну гідність, національну гордість за свій великий і талановитий український народ? Можна б до безконечності продовжити ці невже.

Думається, чому це в українській передовій й творчій молоді лише один шлях – «український буржуазний націоналізм» (про це красномовно говорить діяльність дніпропетровського КДБ), бо, як ми вже бачили, значна більшість її, рано чи пізно, виходить саме на нього. А людина з звичайним, не перекрученим глуздом побачила б тут лише слабосиле зародження елементарних понять національної гідності, національної повноцінності, а нерідко й почуття образи національної, а відтак і звичайної людської гідності.

Винна в цьому «буржуазна пропаганда»? Ні, дніпропетровська дійсність! І, якщо ми марксисти, її необхідно змінити так, щоб вона відповідала ленінським нормам і радянським законам, а не переслідувати всіх передових, вірних марксизму-ленінізму українських громадян.

Разом із цим виникає питання: невже лише на товаришів-росіян не впливає буржуазна ідеологія? І що це – їхня національна виключність? Чим же тоді пояснити той факт, що у нашому місті не критиковано публічно (не говорячи вже про адміністративне покарання) жодного представника російської творчої молоді за аналогічні українській молоді «збочення», і які повинні були б називатися «влиянием гнилой идеологии русского великодержавного буржуазного шовинизма»? А що такі збочення є – це ні для кого не є таємниця – спробуйте лишень не тільки вдома розмовляти українською мовою! Спробуйте й ви почувете: «а меня халцкая нация не устраивает» (почувши ненароком українську мову), «...чепуха, если перевести на русский язык» (слухаючи художній твір українською мовою), «какой он грубый этот хамский язык» (на адресу української мови).

І як тоді наші відповідальні товариші розуміють настанови В.І. Леніна, що з націоналізмом місцевим треба боротися на два фронти, в першу чергу виступаючи проти великоросійського шовінізму, бо саме він породжує націоналізм?

Не інакше, як українофобством назвеш поведінку «наукової» співробітниці Дніпропетровського історичного музею ім. Д. Яворницького якоїсь Крилової при варварському, якщо не бандитському перенесенні мегали легендарного кошового Січі Запорізької Івана Сірка. Лише про найпристойніші операції цього «перенесення» писала в одному із своїх березневих номерів «Літературна Україна». Так, сором'язливо було замовчано, що робилося це перенесення, як і всі бандитські вилазки, вночі і що поспіхом останки полководця зі світовим іменем було зібрано в брудний мішок (так ніби то була картопля!) й до ранку в такому стані зберігалися в чулані невідомого призначення. А людям, яких обурювало таке цинічне українофобство, названа співробітниця (не дарма ж вона науковець!) «відрізала»: «А вы знаете, что он был врагом русского народа?»

А чи любили, товаришко Крилова, українців і український народ російські царі та їхні посіпаки – ця орда катюг і поневолювачів, проти яких, зрештою, і виступав Сірко? Та, мабуть, саме вони (за Криловою) репрезентують великий російський народ! І чи не тому Іванам Грозним, Петрам Першим, Катеринам Другим, Суворовим і Ко височіють пам'ятники, в багатотомних романах та багатосерійних фільмах прославляється їхній колоніальний розбій, азіатське варварство і деспотизм?! І ніхто не скаже, що вони лютою ненавистю ненавиділи українців, татарів, білорусів, поляків, грузинів і т. д.

Чому ж тоді у Дніпропетровському історичному музеї серед багатьох речей експонується й карта, в якій придворні відомої україножерки – імператриці Катерини Другої супроводжували її скурвлену величність у подорожі остаточно приборканою Україною? Чому стіни музею прикрашують численні портрети різної руки вельмож та завойовників катеринської доби, а на портрети, скажімо, Івана Сірка чи останнього військового писаря Запорізької Січі, засновника двох найбільших і найкрасивіших парків нашого міста, м'яко кажучи, не знайшлося місця?

До того ж різні перелякані люди, як наприклад, редактор «Зорі» П. Орлик, пускають провокаційні, вдумані КДБ чутки, що «український націоналізм найновіше виявляє себе під маскою захисту української старовини». То як же бути з тією зливою матеріалів на захист російської старовини в російських виданнях «Комсомольская правда», «Советская Россия», «Литературная газета», «Огонек», «Советский Союз», «Наука и жизнь» і т. д.

Що ж тоді за такими чутками – «националистическая опасность» чи марудерство держиморди – великоросійського шовінізму, про який у нас не прийнято висловлюватись вголос, щоб, крий боже, не образити російського народу. Яка сльозлива ввічливість! «Националистическая опасность» чи національний нігілізм і здичавіння, що межує з духовним бандитизмом цивілізованих гангстерів – ще раз запитуємо авторів та поширювачів подібних чуток?

Ми, передова українська молодь, виховувалися в радянських школах і вузах на творах Маркса й Леніна, Шевченка й Добролюбова й усвідомлюємо, що історія – безперервний психічний розвиток людства й усе передове, прогресивне в цьому розвитку гідне вивчення, поваги й шани прийдешніх поколінь. Наступні епохи на шляху до своїх високих і гуманістичних ідеалів черпали й черпають все краще, що було в минулому.

Тому нам дорога й Запорізька Січ, яку Карл Маркс у своїх «хронологічних нотатках» називав козацькою республікою, і пам'ятники минувшини, нехай то будівля церковної архітектури чи козацький курінь, за шанування та збереження котрих так вагомо бореться Гончарів «Собор».

Наклепник Г. Дігтяренко в уже згаданій статті «Я бачу життя не таким» запевняє, що у нашій країні пам'ятники охороняються, як ні в одній країні світу. Що ж нам важко заперечити. Справді ж бо, в нас пам'ятники охороняються... по-варварському, як у жодній країні світу. Тільки на Дніпропетровщині за останні роки знищено майже всі пам'ятники церковної архітектури під гаслом «боротьби з релігією». Позаминулого року в селі Сурсько-Литовському зірвано динамітом, мабуть, уже останню на Дніпропетровщині сільську церкву. Не уникли пlynдрувань залишки відомої Кодацької фортеці й кодацька старовинна козацька церква, зруйновано єдину в своєму роді будівлю – курінь козака Білого в Нікополі, Покровську Січову церкву, що її малював Тарас Шевченко, пам'ятник запорожцю Л.О. Глобі в Дніпропетровську, напів зруйнованим стоїть Преображенський Собор відомого російського архітектора Захарова і т. д.

У перспективному плані монументальної пропаганди в місті Дніпропетровську ви не знайдете й близько імен видатних українських діячів минулого, таких як: засновника Дніпропетровського історичного музею О. Поля (на будинку по вул. Фучіка, в якому він жив, до цього часу не встановлено меморіальної дошки), академіка Д. Яворницького, письменників І. Манжари, О. Стороженка, В. Сосюри, О. Довженка (їх життя чи діяльність в тій чи іншій мірі пов'язані з Дніпропетровськом або Дніпропетровщиною), засновника Дніпропетровського українського театру ім. Т.Г. Шевченка, Леся Курбаса, одному з найвидатніших революціонерів-більшовиків, організаторів революційної боротьби в Катеринославі, соратникові В.І. Леніна, Миколі Скрипнику. Зате наше місто збагатиться ще одним пам'ятником М. Горькому, пам'ятником О. Матросову, пам'ятниками Чайковському й І. Глінці та іншим.

Шановні товариші, поясніть, будь ласка, нам, про яку «националистическую опасность» базикають свідомі й несвідомі «друзі» українського народу? Хто дав їм право топтатися брудним русифікаторським чоботом на національній гідності українського народу?

Ми, творча молодь Дніпропетровська, вимагаємо притягти до відповідальності їх і всіх тих, хто чиняє

брутальні україножерські кампанії – відьомські шабаші на терені української культури, хто переслідує чесних відданих народові людей тільки за те, що вони хочуть бути самими собою і ніким іншим, що вони хочуть виховувати своїх дітей в українських дитячих садках, школах, технікумах і вузах. Вважаємо, що такі кампанії в кінцевому своєму рахунку досягають одного – сіють ворожнечу між двома великими братніми народами.

Вибачайте, коли Ваша ласка, що ми в такій зарізкій формі написали Вам, бо писати про такі речі без обурення – значить нічого не написати.

Ми віримо, що Ви прислухаєтесь до нашого щирого голосу й вживете негайних заходів для виправлення ненормального становища, в якому опинилась творча інтелігенція нашого міста, сотні тисяч українців Дніпропетровська і області.

*Творча молодь м. Дніпропетровська:
(підписи)*

МАСКА І ОБЛИЧЧЯ НАКЛЕПНИКІВ

Соціалізм перебуває в історичному наступі. Множаться його перемоги, посилюється притягальна сила його ідей. Це не може не дратувати наших противників. Розуміючи своє збройне безсилля, імперіалізм розгортає глобальну ідеологічну диверсію, веде шалені атаки, зокрема на соціалістичний ідеал братерства народів. Антирадянщиною, наклепами робляться спроби обплювати, очорнити наші досягнення, внутрішнє життя Радянського Союзу, посварити його народи. Пускається в хід отруйна зброя – брехливі чутки, вигадки про «дикі розправи», про «осквернення святинь», про «насильство» і т. ін.

Войовничий націоналізм – одна з форм найгострішої класової боротьби, яку використовують імперіалістичні розвідки і пропагандистські центри в боротьбі проти соціалізму.

В запеклій пропагандистській кампанії проти Радянського Союзу робиться ставка на націоналістичне охвістя, пригріте в столицях капіталістичного «вільного світу». Всілякі відщепенці, «вболівальники» з ранку до вечора біля чужого мікрофона шиплять в передачах на СРСР, удаючи з себе борців за інтереси радянських народів. Борзописці з націоналістичних листків патякають про абстрактні національні почуття, спекулюючи на наших національних цінностях, з єдиною метою затемнення класової свідомості, розпалення неприязні і недовір'я між народами. Нічого не вдієш – треба ж відробляти за обгризену кістку з хазайського столу.

В нашій країні, завдяки послідовній ленінській національній політиці Комуністичної партії, за роки Радянської влади народились, вирости і загартувались нові соціалістичні національні почуття – почуття полум'яного радянського патріотизму, беззавітної любові до соціалістичної вітчизни, непорушної дружби народів і пролетарського інтернаціоналізму.

Проте знаходяться ще люди, які під впливом буржуазної пропаганди займаються ворожою антирадянською діяльністю, виготовляють і розмножують літературу з наклепницькими вигадками.

Протягом кількох днів в обласному суді слухалася кримінальна справа про обвинувачення Сокульського І.Г., Кульчинського М.Г. і Савченка В.В. в антирадянській агітації і пропаганді, в розмноженні наклепницьких документів, поширенні брехливих вигадок, що паплюжать Радянський державний і суспільний лад.

Як же дійшли вони до цього? Лава підсудних – логічний підсумок злочинця. Незалежно від того, грабіжник він чи пасквілянт. Саме таким шляхом і йшли підсудні, відкидаючи численні застереження.

Наклепник у Сокульському зрів давно, протягом кількох років. Красномовні щодо цього його нотатки, зокрема щоденник. Про що йдеться в ньому? Сторінка, датована листопадом 1964 року. Третій місяць навчання у Дніпропетровському держуніверситеті (перевівся з іншого вузу). А ось рядок: «Я дуже пильно привидляюсь до дніпропетровських облич».

Що ж його зацікавило? Можливо, робітничий клас міста, славний своїми революційними, бойовими і трудовими традиціями? Або дружні зв'язки дніпропетровців з виробничими колективами братніх республік, завдяки яким неухильно звеличується могутність нашої багатонаціональної Батьківщини?

Ні і ні! Автор щоденника глухий до нашої кипучої повсякденності. Об'єктом його маячних спостережень було те, що не всі розмовляють українською мовою, що на Україні звучить також і російська мова. І це його неабияк дратувало.

Але що ж туг крамольного? – запитає читач. Та й справді, що крамольного в тому, що бурхливий розвиток продуктивних сил країни, виникнення нових промислових центрів і економічних районів викликали зростання рухомості населення? Це, природно, призвело до того, що союзні і автономні республіки стали ще більш різнонаціональні. (Наприклад, 1926 року на Україні проживали представники 92 націй і народностей, а зараз – більш як 120). Закономірним наслідком цього прогресивного явища стала значно зростаюча роль російської мови, як мови міжнародного спілкування народів Радянського Союзу. Отже, не можна вважати це за якесь ущемлення інших мов.

Сокульському нагадували, що сьогодні російську мову вивчають прогресивні люди всіх континентів. Наводили слова поета, які стали крилатими: «Да будь я и негром преклонных годов, и то без унынья и лени я русский бы выучил только за то, что им разговаривал Ленин». Та Сокульський продовжував базікати з чужого голосу: «Русифікація». Воістину, сліпець не той, хто не має зору, а той, хто не хоче бачити, що ж діється в світі. Йому говорили, що абсолютизація національних моментів і протиставлення їх загальним законам боротьби за соціалізм – ідея буржуазна, яка суперечить принципів вільного розвитку національ-

ностей, ленінському принципіві зближення націй.

Зарозумілість штовхала Сокульського все далі й далі. Вперше його попередили в 1965 році, що теревени, які він розводить, на мові кримінального кодексу кваліфікуються як антирадянська агітація і пропаганда і караються законом. Але це його не спинило. Комсомольці виключили його з своїх лав і поставили перед ректоратом питання про виключення з університету, що й було зроблено. Та, не бажаючи прислухатися до голосу розуму, Сокульський ставав чимдалі зухвалішим. Ображав тих, хто говорив російською мовою, чіпляючи їм ярлики «перевертні дніпропетровські», «розумово бідні йолопи» тощо.

Дискредитацією Радянського державного і суспільного ладу активно займався і Кульчинський. По закінченні школи двічі вступав в університет і двічі його знання з української мови оцінювались не вище за «трійку». А з таким балом по конкурсу не пройдеш.

Син колишнього священика, покараного свого часу за націоналістичну діяльність, Кульчинський став духовним спадкоємцем свого батька. Після демобілізації з Радянської Армії активність свою спрямував у русло поширення явно брехливих вигадок, що порочать нашу радянську дійсність. Швидко познайомився з Сокульським. А потім – розмноження, зберігання і поширення антирадянських документів. В розмовах зі студентами, сестрами Ольгою і Галиною Рожко, також бубонів про «русифікацію», яка начебто провадиться зверху, повільно й дуже хитро, про якість бродіння умів на Україні, про те, що провокаційні вилазки китайців були, мовляв, не на нашому кордоні, а на російському.

Підсудний Савченко скінчив аспірантуру і працює асистентом у металургійному інституті. Кому, як не йому, розібратися б у тонкощах національного питання, та й наставити на рівний шлях своїх друзків. Аж ні. Разом з ними мусирував національні «проблеми», передавав наклепницькі документи, які вони поміж собою називали «самвидав». Виїжджаючи у відрядження в інші області республіки, возив знайомим літературу наклепницького змісту.

Вони добре розуміли свої дії. Українська мова була лише ширмою для наклепів на соціалістичний лад, для поширення літератури ідеологічно шкідливого змісту.

Як далеко зайшли Сокульський та його духовно кволі однодумці на поприщі наклепів, можна судити по так званому «Листу творчої молоді м. Дніпропетровська», сфабрикованому Сокульським і журналістом Скориком. Важко збагнути щось більш святенницьке і ганебне. Цей пасквіль залюбки передрукували закордонні націоналістичні органи преси: журнали «Сучасність» (Мюнхен), «Вісник» (США), газета «Українські вісті» (Канада). Його прокручувала існуюча на американській доляри радіостанція «Свобода» (Мюнхен). Он який розголос!

В цьому «Листі» об'єктивний процес бурхливого зближення націй при соціалізмі, особливо з російською, а значить, і факт зростаючої ролі російської мови в міжнаціональному спілкуванні тракується не як небудь, а перемелюванням «у надійних, як і 50 років тому, жорнах русифікації», брудним топтанням «русифікаторським чоботом по національній гідності вкраїнського народу».

Лють засліплює очі наклепникам, і тому їм важко зрозуміти, що російська мова стала другою рідною мовою для всіх народів Країни Рад, що російська мова – мова дружби, наша інтернаціональна гордість. Вони забули, що цією мовою говорили наші брати, які прийшли на поміч Радянській Україні в її боротьбі проти контрреволюції у громадянській війні, що цією мовою говорили бійці Радянської Армії, яка принесла нашій республіці визволення від коричневої чуми фашизму. Український народ пишається своєю дружбою з великим російським народом, з іншими народами нашої Вітчизни. Ми пишаємося і дорожимо цією дружбою, бо в ній наша сила, запорука дальшого всебічного розквіту республіки.

«Русифікація» – це нині найхитріша вигадка, пущена в хід нашими ворогами. Це наживка на гачку ідеологічних диверсантів, з метою оживити націоналістичні пережитки на Україні, в інших братніх республіках. Націоналістичні «вболівальники» сплять і уві сні бачать народи Країни Рад роз'єднаними і ворогуючими. Тому такий гнівний протест викликають в радянських людей силкування оживити і розпалити націоналізм, до чого вдавалися Сокульський і компанія.

Пасквілянти волають про відомий лише їм (кожна неупереджена людина й подумати не зможе) «важливий» стан української мови в радянській школі. Тому даємо довідку: з 1529 загальноосвітніх шкіл у 1255 викладання ведеться українською мовою. Половина з півмільйонного загону школярів (251 тисяча) засвоює основи знань українською мовою. У Дніпропетровську, де особливо багато людей різних національностей, 35 українських шкіл. У вузах викладання провадиться російською мовою, бо студентські колективи надто багатонаціональні (в держуніверситеті, наприклад, вчать представники 22 національностей). Але ж при чому тут «русифікація», яка на кожному кроці ввижається Сокульському і його однодумцям?

Така вже їх наклепницька вдача: говорити лише про те, що їм вигідно. А не вигідно – мовчать. Ми ж гадаємо: на Дніпропетровщині з трьох обласних газет – дві українські, всі міські і районні газети – також українські. А скільки заводських і вузівських багатотиражок видається українською мовою! Отже, тільки злісний наклепник може твердити, що українська мова, мовляв, лише «для хатнього вжитку».

З «Листа» видно, що пасквілянти присвоїли собі право говорити від імені всієї творчої молоді нашого краю, хоч їх на це ніхто не уповноважував. Та, присвоївши собі таке право, вони тут же звели наклеп на молодь, лицемірно заявляючи, що сама радянська дійсність їй уготовила єдиний шлях – націоналізм, що молодь «рано чи пізно виходить на нього».

Українська молодь рішуче відкидає націоналістичні марення, відповідає на них презирством. Відщепенство – то не її шлях. Наше суспільство високо цінує вмілі руки, творчі здібності, світлий розум молодих,

незалежно від національності. Українська молодь відповідає на це самовідданою працею. Примножуючи славу батьків і дідів, освоєє багатства Сибіру і Півночі, зводить заводи і шахти, плавить метал, вирощує хліб, творить у наукових лабораторіях. Усіма барвами національної самобутності сяють українська радянська культура і мистецтво. Не про культурну і наукову відсталість, а про велике піднесення, про розквіт творчих сил українського народу свідчать торішня Декада української культури і мистецтва в РРФСР і Ленінські дні науки УРСР в Москві цього року. Та хто не хоче бачити, той не бачить.

Лицарі підлоти безпардонно брешуть, кидаючи громадськості безглузде і страхітливе звинувачення в тому, що в області по-варварському знищуються пам'ятки культури і архітектури. При цьому не скупляться на подробиці, сподіваючись, що в такий спосіб злісні вигадки матимуть вигляд правдоподібності. Але ця «правдоподібність» розсипається на порох при першій ще перевірці.

Як «принципові» борці за все українське на Україні, автори «Листа» з неприхованою ворожістю ставляться до пам'ятників великим росіянам. Ось як по-блюзнірському сказано про це в тому ж пасквілі: «Зате наше місто збагатиться ще одним пам'ятником М. Горькому, пам'ятником О. Матросову, пам'ятником Чайковському і Глінці...».

Що це? Політична короткозорість? Ні, цілком свідоме прагнення роздмухувати ненависть до великої дружби трудящих України і Росії. Але цьому не бути. Братерська дружба українців з російським та іншими народами Радянської Вітчизни – знайшла і далі знаходитиме своє відображення і у пам'ятниках.

Непідвладні забуттю і Матросови доби воєнного лихоліття. Не на всяке життя були вони згодні, коли кидалися на ворожі доти, а лиш на вільне життя в єдиній братерській сім'ї народів. Своєю смертю вони піднімали дух воїнів на визволення Вітчизни. Буде у нас пам'ятник нашому земляку Матросову і ще багато пам'ятників, щоб подвиги героїв світили ясною зорею, щоб їхня відданість народові була взірцем для нових поколінь.

А щоб видніші були читачеві маска і обличчя наклепників, слід спинитися ще й на такому. В щоденнику Сокульського щоразу натрапляєш на рядки: «Чи зумію я тут хоч що зробити з того, задля чого їхав?» Отже, була мета. Яка, сьогодні це добре відомо. В іншому місці: «Треба вирішити, з чого починати. Перш за все, треба познайомитись із людьми моїх переконань». Це вже програма.

І от Сокульський гарячково шукає людей своїх переконань. Спинив погляд на першокурсниках філологічного факультету університету. Чом не спробувати? Може, таки вдасться зробити з них людей, близьких собі по духу?

То чому ж автори «Листа» з обуренням заявляють, що «безневинний вечір поезії і поїздка на могилу Святослава підносяться ледь не до рівня контрреволюційної вилазки». Бо були підстави. Не такі вже безневинні наміри організаторів, якщо вони на свій вечір запрошують від імені організації, які на те їх не уповноважували. Це вже кваліфікується як провокація.

Січень 1970 року. З лави підсудних встає Сокульський і визнає, що справді його попереджали адміністративні органи і в 1965, і в 1968 році. Але він не припинив розмноження й поширення вигадок і наклепів на радянську дійсність. Багато таких зізнань було і в показаннях Кульчинського та Савченка.

В ході судового розгляду кримінальної справи Сокульського, Кульчинського і Савченка матеріалами обвинувачення, показаннями самих підсудних, свідків, експертизи, пред'явленими документами незаперечно було доведено злочинність намірів і дій підсудних. Вони зводили наклеп на наш суспільний і державний лад, на ленінську національну політику нашої партії, на дружбу народів СРСР.

Суд засудив: Сокульського І.Г. – по статті 62 Кримінального кодексу УРСР до чотирьох з половиною років позбавлення волі. Кульчинського М.Г. – по статті 187-1 до двох з половиною років позбавлення волі; Савченка В.В. – по статті 187-1 на два роки позбавлення волі умовно.

Закінчився процес, всі троє дістали по заслугі. Строк достатній, щоб одуматись. Безумовно, ця розповідь про суд відіграє роль застереження для тих нестійких елементів, котрих так заповзятливо обробляють всілякі наклепники і пасквілянти.

Ф. ЦУКАНОВ

(Дніпропетровськ, газета «Зоря», 7 лютого 1970)

ТАК, ЦЕ – ЗРАДА

Вони намагались розпалити націоналістичні почуття, викликати вороже ставлення до Радянської влади, запламувати ленінську національну політику, дружбу вільних народів-побратимів.

Вони намагались вплинути на окремих політично незрілих, нестійких, обмежених людей, притупити їх класову свідомість, насаджувати чужу ідеологію і мораль, викликати невдоволення соціалістичною системою.

Але висока ідейність і революційна пильність радянських людей поклали край ворожій діяльності цієї трійки. Прийшов час відповісти перед народом, перед законом за свою антирадянську діяльність.

Відверто кажучи, їх жалюгідний вигляд не викликав співчуття. Прикро, до болю прикро, що ці юнаки, дужі, молоді, здорові, яким держава дала освіту, всі умови для зростання і розкриття здібностей, для радісної, по-справжньому творчої праці, відповіли на це чорною невдячністю. Вони зрадили тих, хто у багряноту Жовтні завоював їм можливість жити, вчитися, бути щасливими, зрадили батьків, що полягли на політій власною кров'ю рідній землі, звільняючи її від фашистської чуми, зрадили нас, бо намагались сплужити найдорожче серцю кожної чесної людини.

Вони копірсалися у нашому сьогоденні, вишукуючи поодинокі негативні явища і факти. Але робили це не для того, щоб допомогти позбавитися їх, а навпаки: знайдена ними крихітка обволікалася брехнею і підносилася необізнаним, як «свята правда, вилучена від першоджерела».

Нашпигувавшись брехнею, вичитаною з «документів», придбаних від їм подібних, вони й самі стали «куховарити» свою отруйну страву. Щоб не бути голосливими, перейдемо до фактів.

Звернемося до часів, коли Іван Сокульський – перший з цієї трійки – ще був студентом університету. Вже тоді однокурсники помічали потяг Івана до відмежування, до протиставлення своєї персони колективу. Він навіть наважувався, і не раз, заявляти, що ви всі, мовляв, натовп, маса, яка не має власної думки, власних переконань і покірпа «вказівкам адміністрації». Свою, як він каже, «любов до рідної мови» Іван звів до смішного. Якщо хтось зі хлопців звертався до нього російською мовою, Сокульський копилив губи і не бажав розмовляти.

Саме на той час припадають і перші літературні вправи Сокульського. Після того, як деякі з його віршів з'явилися у місцевій пресі, Іван уявив себе зрілим поетом. Не думав про необхідність навчання, впертої наполегливої роботи над удосконаленням своїх творів. Розмови досвідчених людей, їх зауваження щодо немічності, літературної недосконалості віршів сприймав не інакше, як прискіпування. І вже зовсім безпідставними, безрозсудними були заяви, такого, приміром, змісту: не друкують тому, що пишу українською мовою.

Безперечно, така поведінка Сокульського не могла не відштовхнути від нього товаришів-однокурсників. І тоді він звертається до тих, що тільки-но переступили поріг університету, перед ким можна було хизуватися скільки завгодно. В цьому середовищі Сокульський неодноразово висловлювався про занепад української нації, про «насильственну русифікацію» місцевих шкіл, навчальних закладів. Він давав «почитати» літературу антирадянського змісту, де оббрівувався наш державний устрій.

Щоправда, розмови Івана, література, яку він розповсюджував, не знаходили «благодатного ґрунту». Всі ці намагання викликали гнів і цілком справедливе обурення в університеті. Комсомольська організація вирішила за доцільне попередити юнака про недопустимість подібної діяльності. Але він, так і не зробивши належних висновків, занурювався в болото антирадянщини і націоналізму все глибше й глибше.

Тепер він намагається довести, що робив це буцім-то через образу на колектив, на комсомольську організацію університету, яка виключила його зі своїх лав. Та хіба ж можна виправдати тяжким, як говорить Сокульський, «душевеним станом» ті наклепи, ті страшні документи, які протягом кількох років він систематично виготовляв, розмножував і поширював серед молоді.

На цей же шлях Сокульський залучив і аспіранта, а потім асистента Дніпропетровського металургійного інституту Віктора Савченка, якого вважав «колегою по літературній творчості». Згодом до них приєднався і Микола Кульчинський. Всі троє, зважаючи, що їх переслідують, не дають розгорнутися талантам, стали у позу ображених. Особливо репетували Сокульський, та Кульчинський. Їх, бачте, всюди затискають, не розуміють. Погано їм на рідній землі живеться. Мало «справжніх українців» тут залишилося.

І подумалось мені: а що б сказали на ці жалогідні вибрики литовець Йозас Целесюш, виходець з гірського Криму Семен Яшиш, росіянин Герой радянського Союзу Іван Хрущов, син сонячного Узбекистану Сайцутдін Усманов, білорус Трохим Пучков і ще десятки, сотні представників різних національностей, для яких Дніпропетровщина, вся Україна стали за рідний дім. Вони бились за кожне українське село, як за рідну домівку, вболівали за українських дітей, як за власних. Від сліз українських матерів стискалися їхні серця. Від погляду на українські згарища, що залишали по собі фашистські недолудки, їхні серця захилялись від гніву й болю.

В грізну годину різні за мовою і звичаями, вони всі, як один, стали на захист своєї єдиної землі рідної – Радянської Батьківщини.

Названі мною люди і сьгодні живуть і працюють на заводах Дніпропетровщини, яку визволяли у роки Великої Вітчизняної, з якою серцем зріднилися на все життя, і жоден з них, залишившись у нашому місті – далеко від країв, де народився і виріс, – ніколи не скаржився на якісь обмеження, зневажливе до себе ставлення.

Й. ЦЕЛЕСЮШ: – На Україні я почуваюся, як вдома. Полюбилися мені її пісні, широкі степи, чудовий Дніпро-Славутич, її щирий народ.

С. ЯШИШ: – Гордий тим, що я – громадянин Української Республіки, за визволення якої йшов на смерть.

І. ХРУЩОВ: – Як за власний дім, боролись за українську землю росіяни і грузини, молдавани і башкири, білоруси і казахи. Адже братерство радянських народів, яке заповідав нам В.І. Ленін, для кожного з нас було святым.

І над оцим святым хотіли поглумитися такі, як Сокульський, Кульчинський, Савченко! З чужих нот вони співали про «насильство і беззаконня», що нібито панують у нашій країні, про «жорстокі переслідування справжніх людей, борців за правду і справедливість». Вони зовсім відійшли від реального життя, цілком погрузнули в мізерному світі мерзенних переконань.

Ось у який спосіб «просвіщався» Сокульський та його, з дозволу сказати, друзі. Вони вірили не повідомленням Центрального статистичного управління, що регулярно, сповіщає про стан розвитку народного господарства в країні, а невідомо ким сфабрикованому документу «Сучасний стан радянської економіки», де злісно перекручені факти економічного становища в СРСР.

Не маючи найменшого уявлення про різноманітні форми і типи літературних зв'язків, що існували в усі

часи російсько-українського літературного єднання, бездоказово, антинауково тлумачачи питання про вплив російської революційної думки на українську літературу і, зокрема, на творчість Т.Г. Шевченка, повністю ігноруючи роль прогресивної російської літератури на становлення і розвиток методу критичного реалізму в українській та інших літературах, вони сприймали самі й розповсюджували серед інших громадян документи, побудовані на висмикуванні, перекрученому тлумаченні фактів, документи, що характеризувались безпідставними твердженнями, прагненням у тенденційно-перекрученому вигляді представити національні відносини в нашій країні, зокрема в галузі культурного розвитку російського та українського народів.

Розповсюджуючи так звані «самдруківські видання», Сокульський, Кульчинський, Савченко фактично поширювали злісні наклепи на радянську дійсність, на соціалістичну демократію і законність, на нашу національну політику.

Озброївшись ворожою ідеологією, Сокульський особисто приступив до виготовлення «документів» – антирадянських, націоналістичних, брехливих за своїм характером. Так з'явилося кілька його віршів, прозових творів.

Та справжньою «вершиною» цієї «творчості» став так званий «Лист творчої молоді м. Дніпропетровська». В ньому, зокрема, Сокульський стверджував, що на Дніпропетровщині частина молодих людей, яка займається творчою та літературною діяльністю, під виглядом боротьби з «українським буржуазним націоналізмом» незаконно і безпідставно переслідується державними органами і громадськими організаціями. Правда, твердження ці ґрунтуються на дуже трухлявій основі. Він називає, наприклад, деяких студентів філологічного факультету, що на зазначених підставах відраховані з держуніверситету. Насправді ж, всім відомо, що ті студенти виключені з університету за академічну заборгованість, систематичні прогули.

В «Листі» як такі, що переслідуються, названі колишній відповідальний секретар Дніпропетровського відділення Українського театрального товариства, колишній літературний працівник газети «Зоря», які залишили ці посади за власним бажанням.

Як жертву «сваволі» Сокульський двічі називає в «Листі» і своє прізвище, іменуючи себе «молодим потемом».

Безсовісно перекручуючи історичні факти, Сокульський злісно обріджує національну політику Комуністичної партії і Радянського уряду і, зокрема, у відношенні до українців. Щоб посіяти ворожнечу між братніми народами, він пише у «Листі», що на Дніпропетровщині й загалом на Україні відбувається навмисна «русифікація» у дитячих садках, школах, учбових закладах, установах, не приділюється уваги збереженню і увічненню культурних цінностей і літературного мистецтва українського народу, в той час, як представники російської літератури і мистецтва «надмірно звеличуються».

Хто може повірити в це? Тільки людина, що дивиться на світ крізь чорні окуляри брехні. Адже всі ми знаємо, скільки вулиць і площ, театрів і музеїв, колгоспів, радгоспів, піонерських загонів, комсомольських бригад носять почесні наймення найвидатніших представників українського народу. Скільки пам'ятників на нашій землі свідчать про глибоку повагу та шану до визначних українських діячів.

В області зараз діє 1502 загальноосвітніх школи. У 1255 з них, що складає 82 проценти від загальної кількості, навчання ведеться українською мовою. Півмільйона дітей відвідують школи Дніпропетровщини, 170 тисяч юнаків і дівчат навчаються у 11 вищих і 71 середньому спеціальному учбовому закладі.

Але Сокульський не хоче бачити цих величезних досягнень. Своє перо він використовує для того, щоб очернити, дискредитувати завоювання Радянської влади.

Тільки людина, у котрої не залишилося нічого святого за душею, може глузувати, наприклад, з того, що «наше місто збагатиться пам'ятником О. Матросову». Так, цей пам'ятник обов'язково з'явиться у Дніпропетровську. Бо така воля сьогоднішньої юні, всіх чесних людей, які віддячують герою-земляку за його невмирущий, яскравий, як факел, подвиг.

Автори «Листа» дозволяють собі заявляти: «Ми – марксист», а усі безглузді вигадки – «національною гідністю, національною повноцінністю». Яке нахабство! Яке дивовижне перекручування понять!

Дозволю собі навести ще кілька фактів, «не помічених» «правдивими» авторами «Листа творчої молоді».

Щороку жителі Дніпропетровщини одержують 130 мільйонів примірників газет українською мовою. З 26 обласних, міських, міськрайонних і районних газет лише одна виходить російською мовою. Обласне радіо і телебачення ведуть свої передачі виключно українською мовою. Місьцеве видавництво «Промінь» не менше 75 процентів своєї продукції випускає теж українською мовою. У минулому році, наприклад, з 93, випущених «Променем» найменувань, – 77 українських.

Можна ще говорити про 3 театри Дніпропетровська, 2 з яких – українські; музеї, численні кінотеатри, клуби, магазини, які мають українські назви, або носять імена славетних синів України. І все це – «в шалено русифікованому Дніпропетровську»!

Обливаючи брудом і брехнею нашу дійсність, Сокульський і йому подібні перетворилися фактично на прямих посібників ідеологічної диверсії імперіалізму в нашій країні. Не випадково антирадянський документ «Лист творчої молоді м. Дніпропетровська» підхопила на озброєння ворожа пропаганда. «Лист» у масовому порядку був виданий зарубіжними українськими буржуазно-націоналістичними центрами – нью-йоркським журналом «Вісник», що постійно публікує антирадянські наклепницькі статті та тенденційні документи, мюнхенським журналом «Сучасність», едмонтонською газетою «Українські вісті». Він також неодноразово транслювався у програмах радіостанції «Свобода», організованої Центральним розвідувальним управлінням та держдепартаментом США для активної пропагандистської боротьби проти СРСР і країн со-

ціалістичної співдружності.

– Чим була викликана ця ваша «діяльність»? – звернувся до підсудних головуючий на процесі член обласного суду О. К. Тубілець.

– Погано було мені, і я вважав, що все навколо теж погане, – відповідає Сокульський.

Всі троє на процесі намагалися прикинутися «простачками», у будь-який спосіб уникнути відповідальності, суворой, законної. Та хіба можна простити їм скалічені душі юних сестер Ольги і Галини Рожко, тих молодих людей, які, не маючи знань, досвіду, твердих переконань потрапили під ганебний вплив Сокульського і К-о?

Вони твердять, що не могли навіть і думати про антирадянську спрямованість своїх дій. Але їх власні зізнання в ході процесу, розповіді свідків, документи, що додаються до справи, як речові докази, ті записки, що вже під слідством Кульчинський намагався передати Сокульському, повністю розкривають обличчя підсудних. Вони свідчать про цілеспрямовану діяльність на підри夫 Радянської влади.

Сокульський і Кульчинський намагалися виставити себе як «борців за свободу українського народу». Чи уповноважував їх хто, чи давав право говорити від імені народу? Від чого хотіли звільнити вони Радянську Україну, її літературу і мистецтво, в ім'я яких ідей?

Справжню творчу молодь Дніпропетровщини, прикриваючись якою, насмілились виступити самозванці, глибоко обурює ганебний вчинок Сокульського та подібних до нього. Адже нікому не дано право топтати найсвятіше для кожного з нас. Сьогодні перо поета і пензель художника, кельма будівельника і піка металурга, відбійний молоток шахтаря і кермо комбайна у механізатора – то наша зброя, то наша сила, спрямована на здійснення величній загальнонародної мети. І всім, хто не з нами, хто проти нас, ми говоримо рішуче – «ні»!

Л. ВИБЛАЯ

Обласний суд виніс справедливий вирок за здійснені цими трьома злочинні дії. Сокульського за ст. 62 (ч. І) Кримінального Кодексу Української РСР засуджено до 4 з половиною років позбавлення волі з перебуванням у виправно-трудоцій колоній суворого режиму, Кульчинського за ст. 187-1 – до 2-х з половиною років позбавлення волі у виправно-трудоцій колоній загального режиму, Савченка за цією ж статтею – до 2 років позбавлення волі умовно з трирічним випробувальним строком.

(Дніпропетровськ, «Прапор юності», 7 лютого 1970)

ОТРУСНІ ПЕРА

Правда про так званий «Лист творчої молоді»

Наприкінці січня у м. Дніпропетровськ відбувався судовий процес над І.Г. Сокульським, Н.Г. Кульчинським і В.В. Савченком. Кримінальну справу розглядала судова колегія в складі головуючого О.К. Тубільця і народних засідателів А.Л. Крикунова та С.П. Гриневича. Державне обвинувачення підтримував замісник прокурора області Т.П. Жупинський. Захист підсудних здійснювали члени московської міської колегії адвокатів В.Б. Ромм, Ю.Я. Саррі і член Дніпропетровської обласної колегії адвокатів П.П. Єжолій.

У ході судового слідства доведено, що Сокульський провадив пропаганду й агітацію з метою підри夫у й ослаблення Радянської влади, поширюючи наклепницькі вигадки, що ганьблять державний і громадський устрій СРСР, створював, розмножував і поширював літературу такого ж самого змісту. В злочинні справи Сокульський втягнув Кульчинського та Савченка. Далі розповідається, як відбувалося падіння цих людей.

Тут добиралась особлива компанія. Одного видворили з творчого колективу, бо всім настогидло переписувати його недорозумілі безграмотні оригінали. З причини тієї ж професійної непридатності та інших звихнень відмовилися від другого. Невдахи. Невизнані «генії» від літератури. Серед таких бувають люди, озлоблені на весь світ до останнього його мезона. Ось чому зловорожу чернетку, що написав Іван Сокульський, взято було, так би мовити, за основу.

Гаразд, а як же бути з фактами? Ніхто ж бо не повірить голослівним твердженням. І головний дорадник Скорик Михайло пропонує: лист Сокульського треба «піднести».

Гребувати не доводилося нічим. Ні підслуханими в «забігалівці» розмовами. Ні базарною пліткою. Ні прямисінькою вигадкою. Ні недоліками, що справді ставалися, але перекрученими до невпізнання. Все це дописувалося, редагувалося, клалося в основу анонімки, покликаної, на задум Сокульського та Ко, «потрясти», «пробудити» весь український народ. Ні більш – ні менш! Бож потім, коли готовий текст, претенсійно названий «Лист творчої молоді міста Дніпропетровського», – сам Сокульський разом з Олександром Кузьменком (між іншим відбув свого часу термін ув'язнення за антирадянську агітацію), що підрядився для чорного діла, почне розсилати в організації, установи та учбові заклади в низці міст республіки, то на кожному примірнику, крім конкретної адреси, буде стояти дописка від людей, що втратили відчуття реальності: «Копія – українському народові». Але це – потім. А покищо підпільна кухня діяла...

Хтось пригадав, що півтора року тому з університету відчислили двох студентів. Причину знали: за лінощі, неуспішність, пропуски занять. Але хто ж буде перевіряти давні факти? Пиши сміло: «переслідують студентів-українців за якийсь там фантастичний буржуазний націоналізм»...

У відділі театрального товариства змінився секретар. З газети відійшов робітник сіль.-госп. відділу. Ви-

явили б «творці» елементарну порядність, вони б без особливого труду встановили, що ті люди були звільнені на їх власне бажання, подавши заяву. Але порядности не хотілось. Вони перекручували. Головне для них було – що ті, хто звільнився, мають українські прізвища; що театральне товариство українське; що газету видають українською мовою. Отже, і звідси, за вказівкою «великодержавних шовіністів», видворяють «бідолах-українців».

А вже як потекла слинка, коли згадали собі історію з молодим прозаїком. Передусім дали йому титул «відомого письменника», хоч в літературі він ступив тільки перші кроки. Років зо два тому його взяли на тимчасову роботу в видавництво. А скоро він звідти пішов. Чому? «Переслідування»! А воно, між іншим, закінчилося тим, що молодого письменника командували на дворічний вишкіл до Вищих літературних курсів у Москву, взявши, як заведено в нашій радянській дійсності, на повне державне забезпечення. Зате в Сокульського і його співавторів він представлений не інакше, як великомученик, що страждає за якісь там переконання. Як іще сімнадцять (!) названих у листі «гонимих», «принижених» і «ображених». До них, між іншим, Сокульський дочислив і власну персону. Маючи за душею декілька віршів, надрукованих у періодичній пресі, він підніс себе в українські «поети». Ще добре, що не відрекомендувався відомим, видатним ... Зате В. Заремба, одна з «жертв», на думку Сокульського, таки поставлений на п'єдестал: в листі його на- йменовано «талановитим журналістом...»

Нащо потрібна була ця низькопробна фальсифікація? Для чого людей, що з власної волі протягом двох-трьох років міняли працю або мали прикрі, але зовсім не трагічні неприємності на службі, – поставлено в один ряд?

А для того, що Сокульський і співавтори, прибравши позу борців за справедливість, могли звернути увагу «на той погромний шабаш, що вже декілька місяців відбувається на Дніпропетровщині, на дике і безглузде переслідування українських громадян».

При чому, це, як виявляється, навіть не епізод, а «чергова кампанія», яка виказується «настільки безпardonною і безпринципною, що перед нею бліднуть найдикіші вихватки відомих всьому світові китайських гунвейбінів...»

Уявляю, читачу, про що подумалося тобі. Точно так було й зо мною, коли в «листі творчої молоді» я вичитав ці маячні речення. Чесно кажучи, перша думка якось не була пов'язана з ідеологічною оцінкою або природним у таких випадках обуренням. У здивуванні скажу більше, з простою людською жалістю до того, хто міг подібне написати, я запитував: а що говорить медицина, чи не біда підкралася до чоловіка, чи це не плід запаленого мозку? Але люди, що заслуговують довір'я, відповідали: ні, Сокульський здоровий, відхилів у психіці не виявлено.

Так у чому річ? А в тому, що тільки людина, яка так довірливо вслухається в радіо-«голоси» з Заходу, нерозбірливо нагоптує себе наклепницькою літературою і затрує себе цим способом дурманом націоналізму та антирадянзму, могла дійти до того, щоб так перекручено сприймати наше життя, з настирливою ідеєю параноїка бачити в ній тільки саме чорне і нічого більше. Щоб навіть літературні та театральні дискусії, які проходять з приводу нових книг та спектаклів – кваліфікувати як «кампанію гонінь». Щоб свідомо обплювувати відому всім велику працю партійних радянських та громадських організацій нашої області для збереження та увічнення культурних цінностей і літературної спадщини українського народу. Щоб під прапором «захисту української культури» виступати проти спорудження в Дніпропетровському пам'ятників Максиму Горькому, Михайлові Глінці, Петрові Чайковському, нашому землякові героєві Радянського Союзу – Олександрові Матросову та іншим великим синам братнього народу.

Відчуваєте, про що мова?

Той безбожно перебріханий «фактичний матеріал» був лише заспівом, приводом для того, щоб Сокульський і ті, що з ним, могли, довго не лукавлячи, викласти своє «кредо». А воно ось у чому. Творча інтелігенція Дніпропетровська та сотні тисяч українців міста і області, як виявляється, опинились у ненормальному стані. По їхній національній гордості «топчеться брудний русифікаторський чобіт». А коли так, то треба, «якщо ми марксистки» (це Сокульський про себе!), «змінити нашу дійсність ... щоб вона відповідала ленінським нормам і радянським законам...»

Перед нами не тільки брехуни, але й плягіатори. Це ж пісні київського «критика» Івана Дзюби. Це пере-спів головної «ідейки» з його промов і розвінчаної в нашій пресі націоналістичної книжечки «Інтернаціоналізм чи русифікація», піднятої на щит імперіалістичною пропагандою. Хто ж, як не І. Дзюба, твердить, що ленінська національна політика КПРС, мовляв, останніми роками спотворюється, а взятий партією і всім радянським народом курс на розквіт і зближення націй є не що інше, як «русифікаторство»!

Однак і крадена «теза» потребує підтвердження. Знову потрібні факти. І Сокульський іде на відчай душі: у нас, пише він, «нема ні одного українського садка і ясли, ні однієї повністю української школи». Звичайно, на непосвячених за кордоном (а для них насамперед взято розрахунок) така «інформація» може справити враження. Але хто повірить цьому в нас? Ось дані обласного відділу народної освіти: на території Дніпропетровщини працює 1529 загальноосвітніх шкіл, а серед них з українською мовою навчання 1255, з російською – 274. В самому Дніпропетровську, на «русифікацію» якого особливо натискав Сокульський, 35 українських шкіл. Всього по області за партами українських шкіл сидять 250 тисяч дітвори.

Можливо, Дніпропетровщина – виняток, отакий собі острівець на «русифікованій» Україні? Судить самі. Минулого року в містах і селах УРСР працювало з російською мовою навчання 5505, а з українською – 23036.

Все. Номер із школами не вдався.

Однак він не вгає. Сокульський бурмоче, що в нас зайшла зневага до української мови, що її йменують «хохлацькою», «хамською», що на Україні не дозволяють ні розмовляти, ні читати, особливо в вузах (вищих) і технікумах по-українськи. Щодо «розмовляти» справа, гадаємо, ясна. Спростовувати – тільки марнувати слова. Щождо «читати»...

З мільярди 403 мільйони 506 тисяч примірників книг – 24 823 назв вийшло на Україні за роки Радянської влади (не враховуючи 1969 року). Із них 2 мільярди 574 мільйони 611 тисяч – мовою Тараса Шевченка та Івана Котляревського.

Є книжкове видавництво і в Дніпропетровську. Кожні 7-8 книг із 16 випускає воно українською мовою: цією ж мовою пишуть і видають твори 24 письменники обласного відділу СПУ, який об'єднує 30 чоловік. У Дніпропетровській області виходить 148 українських газет і 23 російські, загальним разовим тиражем коло 800 тисяч примірників. П'ять театрів, філармонія, 1045 двірців культури і клубів, 1154 масові бібліотеки: – не вже це – свідчення про «подавлення» місцевої культури?!

В кожному уступі «листа творчої молоді» прорізається один і той самий заявлений прийом: брешти, наклепути, ачеї що-небудь зостанеться... Тому спростовувати вигадника в пересмикуваннях можна без краю. Але – чи варто? Думаємо, вже із сказаного видно, що цей лист – фальшивка, грубо опрацьована. І дуже потішно, як же виплутаються тепер з скандалу, панове за океаном, кльонувши так необережно на каверзу, що так погано пахне? Тут маємо на увазі радіостанцію «Свобода», створену держдепартаментом і Центральною розвідкою управою США. Ця, вважай, урядова станція багато разів передавала «лист творчої молоді м. Дніпропетровська», як документ, що «правдиво» висвітлює радянський спосіб життя. То як же все таки ви, панове, опинилися в калюжі, що залишив після себе Хлестаков-Сокульський, який особисто сам на процесі говорив про брехливість свого листа?!

З таким запитанням нема потреби звертатися до (журналів «Вісник» (Нью-Йорк), «Сучасність» (м. Мюнхен) і до газети «Українські вісті» (м. Едмонтон), які в численних примірниках віддрукували побрехеньки Сокульського. Чого сподіватися від цих махрових листків з українських буржуазних націоналістичних центрів! Вони працюють, не вдаючися навіть до личини і «об'єктивності» радіостанції «Свобода», яка, виконуючи ті самі замовлення своїх імперіялістичних господарів, старається діяти хитріше, поширювати антирадянську отруту витонченими методами. Вигадки і брехня, шантаж і погрози, брудні лайки і злобне виття з підвороття своїх господарів – ось коженденні прийоми спадкоємців Симона Петлюри і Степана Бандери в їх підривній діяльності проти СРСР та української республіки.

Отже, Сокульський разом з групкою приборчників став зрядям у руках найлютіших ворогів Вітчизни. Даремно тільки вони сподівалися, що зможуть безкарно споганювати все, що для нас дороге і святе. Недриманна пильність радянський людей та адміністративних органів поклати край злочинним діям.

Уже на попередньому слідстві Іван Сокульський признався, що провадив пропаганду та агітацію, ворожу нашій державі, не заперечував він своєї вини на суді.

«Я усвідомлюю, що виконав злочинні дії...», «Я допустився великих помилок...», «до цього мене призвело критиканство...» – раз-у-раз заявляє Сокульський. Тон покаєнний, однак, змінювався, коли мова заходила про мотиви і цілі злочинів. Чи свідомо йшов на підрив Радянської влади? Змилуйтеся, які можуть бути в нього порахунки з нею?.. Розпалював націоналістичні настрої? Ну, нащо ж так, – просто заплутувався в питаннях національної політики... «Нетямою», який, мовляв, теж не знав, що робив, виставляв себе і перший помічник Сокульського в поширенні наклепницької літератури, мешканець м. Новомосковська обвинувачений Кульчинський, син колишнього священика, якого суджено було за антирадянську діяльність.

Так уже й не знали, не відали!

Уявіть, ніколи не міг підозрівати, що я – «перевертень», себто «вовкулака». І тільки тому, що ходив до школи, яка вчила не лише рідної української мови, але і тієї, якою пишеться ця стаття (російської). Слава Богу, що у нас погано викладали мову чужоземну. Інакше, володівши нею, як російською, виглядав би я в очах Сокульського, як двічі «перевертень».

Що за нісенітниця, скажете ви. Певно, нісенітниця. Але – не безневинна!..

«Вовкулака», «космополіт на ходилицях», «пігмеї смердючі», «лицар перевертенської поезії» – так найменує Сокульський у своїх записках кожного, хто, крім української, знає мову наших російських братів, говорить, нею і пише.

Це озлоблення хуліганського націоналіста він, будучи студентом університету, виливає не тільки на папері. Наше велике завоювання – дружбу і братерство радянських народів – намагається він спаплюжити такою усно. І дістає, розуміється, гідну відсіч. Студенти, комсомольська організація Дніпропетровського університету – викривають ворожі вихватки Сокульського, вимагають їх припинити. З ним терпляче розмовляють в ректораті, адміністративних органах. Але не такий це чоловік, щоб широко і до кінця усвідомити згубність своєї поведінки, прислухатися до добрих порад. Проходять час, і Сокульський розперізується ще більше. Його вдруге офіційно попереджають. Зверніть увагу: скільки возилися! Але марно. Тоді-то обурені комсомольці виключають Сокульського з рядів ВЛКСМ і вимагають від ректорату відчислити його з університету.

Для людини, що, як тепер говорить про себе Сокульський, тільки була «заблукана», здавалось би, досить таких уроків, аби зрештою отямитися. Тим більше, що йому залишали можливість повернутися до перерваного навчання. Але час показав, що не помилки і омані керували Сокульським.

Після виключення з університету він ще діяльніше береться до брудної праці. Придбає друкарські ма-

шинки, організує в себе дома так званий «самвидав». Дні й ночі стукає по клявішах, розмножуючи одержані від других осіб або скуховарені ним самим матеріали, в яких кинуті злісні наклепи на радянську економіку, культуру, соціалістичну демократію і законність. А разом гримзує націоналістичні вірші.

– Так, я друкував... Так, це зроблене на моїй машинці... Так, я своєю рукою...

Це говорить Сокульський, коли йому, як речові докази, показують творива його нечистих рук. З боягузливою готовістю впізнає він безліч долучених до справи примірників «листа творчої молоді», другий свій пасквіль написаний разом з А. Кузьменком.

Тут зосібна говориться, що в Дніпропетровську заборонено ушановання Т.Г. Шевченка, не можна навіть підійти до його пам'ятника на Комсомольському острові, бо він оточений «нахабними, мов янкі в джунглях В'єтнаму, дружинниками». А вже міліції – не перелічити. Не підпускають і годі...

«Заборона» на Шевченка! А я ж то, грішним ділом, гадав, що брехунству може бути границя ... Де ж ці люди бували, як ми щорічно відзначали пам'ятні дати з життя і творчості Тараса Григоровича, коли не тільки Україна, але і вся Радянська країна, всі її різномовні народи славили великого Кобзаря в день 150-річчя з дня його народження?

Упізнає Сокульський ще один папір. Друкував, давав читати другим. Це запис промови прославленого авантюриста-антирадянця. Звертаючися до людей типу Сокульського, він дає «настанови»: впоряджати антирадянські демонстрації, створювати в нашій країні «опозицію», підпільну пресу, шукати контактів з ворожими організаціями за кордоном... Програма! Під неї не без приємності підписався б шеф із ЦРУ (Центральної розвідної управи), зайнятий складанням інструкцій для підривної праці в соціалістичних країнах.

Споживачі подібної «літератури», на жаль, знаходилися. Це той самий Микола Кульчинський, що почне «учитися» друкуванню на машинці, відбиваючи через декілька копірок один з найзлюбніших переданих йому Сокульським документів, і хто, шахрайськи використовуючи довірливість юних недосвідчених душ, посилено «просвічував» на «самвидавській» літературі двох студенток Дніпропетровського хіміко-технологічного інституту. (Цей, між іншим, «захисник» української мови провалився на іспитах у вузі, діставши низьку оцінку... з української мови). Це і Віктор Савченко, асистент металургійного інституту, – він займався не стільки збиранням фактів для своєї наукової дисертації (вчасно він її так і не подав), скільки розшуками і поширенням антирадянських писань. Це, на жаль, і інші неперебірливі особи, що віддавали перевагу всякого роду вигадкам та інсинуаціям – супроти правдивих повідомлень радянської преси.

Кожен, хто був присутній на процесі, ще раз переконався, що «ідеологічна війна» – не абстрактне поняття. Розуміючи, що могутності Радянського Союзу в відкритій битві не зламати, імперіялісти підступають з другого кінця. Їх мета – роззброїти нас ідейно, захитати комуністичну переконаність радянських людей. У своїх спробах підірвати наше суспільство зсередини вони хапаються і за реакційний націоналізм, намагаючися з його допомогою роз'єднати, розсварити між собою народи нашої країни. Не вийде! Радянський народ виховався на ленінських ідеях інтернаціоналізму і буде вірний їм завжди. А коли й знаходяться серед нас окремі нестійкі люди, які ловляться на вудку буржуазної пропаганди і стають її підголосками, то тим гірше для них.

Більше тижня засідав обласний суд. Поволі і скрупульозно, додержуючи процесуальних норм, вияснював він обставини, за яких відбувалося морально-політичне падіння людей, що стали кримінальними злочинцями. Судова колегія визнала Сокульського Івана Григоровича винним за статтю 62 частина 1 Карного кодексу УРСР і ухвалила вирок позбавити його свободи в виправно-трудовій колонії суворого режиму на 4 роки і 6 місяців. По статті 187 УК УРСР засуджені: Кульчинський Микола Григорович – два роки і шість місяців позбавлення свободи в виправно-трудовій колонії загального режиму; Савченко Віктор Васильович – два роки позбавлення свободи умовно з іспитовим терміном на три роки.

У рішенні суду визначена справедлива міра кари за заподіяні злочини. Разом з тим вирок служить недвозначним попередженням для тих, хто в усякій формі намагається зробити замах, підняти свою брудну руку на святая святих – нашу велику Батьківщину, викуте ленінською партією нерушиме братерство радянських народів. Помагачам зброєносців «ідеологічної війни», яку в широких масштабах розгорнув проти нас світ капіталу, не було і не буде місця на нашій радянській землі.

І. Шило

м. Дніпропетровськ

(«Днепровская правда», 8 лютого 1970. Переклад з російської).